Maa- ja metsätalousministeriö NEUVOSTORAPORTTI MMM2022-00492

RO Hörman Ari(UM), Kytölä Tapio(UM), Muroma Hanna(MMM), Vilhunen Jarmo(UM), Lampinen Risto 16.06.2022

Asia
Maatalous- ja kalastusneuvosto Luxemburgissa 13.6.2022

Kokous
Maatalous- ja kalastusneuvosto 13.06.2022

Maatalous- ja kalastusneuvosto kokoontui Luxemburgissa 13.6.2022.

Ministerit keskustelivat komission tiedonannon perusteella vuoden 2023 EU:n kalastuskiintiöitä koskevien ehdotusten antamisen periaatteista. Suomi korosti puheenvuorossaan sitoutumistaan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteisiin, kalakantojen kestävään hyödyntämiseen ja tieteellisen neuvon hyödyntämiseen päätöksenteossa. Itämeren EU-jäsenvaltiot (pois lukien Saksa) antoivat lausuman Venäjän Itämerellä harjoittamasta ylikalastuksesta. Neuvosto keskusteli muissa asioissa myös kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMFAF) toimeenpanosta.

Markkinatilannetta koskevassa keskustelussa nousivat vahvasti esille Venäjän aiheuttamat Ukrainan sodasta johtuvat ongelmat globaaleilla elintarvikemarkkinoilla. Ukrainan viljan kuljetusten edistäminen komission linjausten mukaisesti sai kannatusta. Komissio ennakoi EU:n viljasadon olevan saman suuruinen kuin viime vuonna, mutta viljan viennin nousevan ennätykseen. Tuotantokustannusten jatkuva nousu huolestutti komissiota ja jäsenmaita.

Jäsenvaltiot pitivät vastavuoroisten terveys- ja ympäristöstandardien edistämistä tärkeänä EU:n tuottajien kilpailukyvyn ja kestävyyden edistämisen kannalta. Monet jäsenvaltiot toivat esiin, että toimia tulee arvioida tapauskohtaisesti ja kansainvälisiä kauppasopimuksia kunnioittaen. Useat jäsenvaltiot pitivät kahdenvälisiä kauppasopimuksia sekä monenvälistä yhteistyötä hyvinä keinoina edistää vastavuoroisia terveys- ja ympäristöstandardeja.

1. Esityslistan hyväksyminen (9904/22)

Esityslista hyväksyttiin asiakirjan 9904/22 mukaisena.

2. A-kohtien hyväksyminen

a) Muiden kuin lainsäädäntökohtien luettelo (9905/22)

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjan 9905/22 mukaisesti.

3. Selvitys yhteisen kalastuspolitiikan tilanteesta ja vuoden 2023 kalastusmahdollisuuksia koskevasta kuulemisesta (9483/22) (Vilhunen, Lampinen)
Komissio esittelee
Keskustelu

Komissaari Sinkevicius totesi aluksi, että kalataloudella on ollut ja on myös jatkossa suuria haasteita edessään; Ensiksi Covid –pandemia ja Venäjän harjoittama politiikka Ukrainaa kohtaan ja tällä on ollut tietyt vaikutuksensa myös kalataloussektoriin. Itämeren kalakannoilla ei mene hyvin. Koillis-Atlantin kalastus on toistaiseksi ollut kestävää ja myös tuottoisaa. Välimerellä voidaan nähdä ehkäpä pieniä parannuksia kalakantojen tilassa. Mustallamerellä tilanne on totta kai vaikea Venäjän ja Ukrainan sotatilanteesta johtuen. Komissio on kiinnittänyt huomiota erityisesti saaliin purkuvelvoitteen (LO) täytäntöönpanon vaikeuksiin jäsenvaltioissa. Tarvitaan valikoivampia pyydyksiä ja purkuvelvoitteen valvonta on tärkeää. Vuonna 2023 pyritään kestävään kalastukseen ja kohti MSY –tavoitetta.

Suurin osa puhuneista jäsenvaltioista suhtautuivat myönteisesti komission tiedonantoon, korostivat YKP:n periaatteita kalastuksessa, tieteellisen neuvonannon noudattamista ja kestävän kalastuksen (MSY) jatkamista EU:n vesillä. Usea jäsenvaltio mainitsi poisheittokiellon ja sen valvonnan ongelmat. Liettuan ja Viron aloitteesta tuomittiin Venäjän harjoittama tieteellisen neuvon vastainen ’ylikalastus’ Itämerellä. Suomen maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen liittyi myös tähän lausumaan.

Suomi tuki kestävän enimmäistuoton tavoitetta, kalakantojen hoitoa koskevia monivuotisia suunnitelmia ja että ICES:n tieteellisiä neuvoja noudatetaan Itämeren kalastusmahdollisuuksia koskevien komission ehdotusten antamisessa. Tapauksissa, joissa tieteellistä neuvoa ei ole saatavissa, olisi noudatettava ennalta varautumisen periaatetta. Tällä tavalla toimien päätökset perustuvat parhaaseen tietoon ja yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteeseen ja kannamme vastuumme kalakantojen vahvistamisesta.

Usea Itämeren EU-jäsenvaltio mainitsi Itämeren kalakantojen huolestuttavan kehityksen ja kalastuksen tilanteen ja Venäjän toimet pohdittaessa vuoden 2023 kalastusmahdollisuuksia. Komissio ja yksi Itämeren jäsenvaltion ministeri totesi, ettei kalastus ole syy tiettyjen kalakantojen huonoon tilanteeseen Itämerellä, vaan kyseessä on myös muut ympäristötekijät.

Puheenjohtaja päätti keskustelun todeten, että neuvosto on keskustellut komission tiedonannosta ja pannut merkille valtuuskuntien kannanotot tiedonannosta.

4. Maatalousmarkkinoiden tilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen (9789/22) (Kytölä)
Komission ja jäsenvaltioiden tiedotusasia
Keskustelu

Asian yhteydessä käsiteltiin myös asialistan kohta 6 c:

Kroatian tasavallan maataloustuotannossa ja tietyillä maaseutualueilla epäsuotuisista sääoloista johtuvat huomattavat vahingot
Kroatian valtuuskunnan tiedotusasia

Komissaari Wojciechowski totesi elintarviketurvan olevan poliittisella tasolla kärkiasia niin EU:ssa kuin kansainvälisesti. Venäjä käyttää ruokaa aseena ja vaarantaa miljoonien ihmisten elintarviketurvan. Ukrainassa se miinoittaa peltoja, tuhoaa ja ryöstää viljavarastoja sekä estää Ukrainan pääsyn Mustan meren vientireiteille. Tämä nostaa elintarvikkeiden hintoja ja ajaa ihmisiä köyhyyteen ja kokonaisten alueiden epätasapainoon. Lisäksi Venäjä käy sanasotaa ja yrittää syyttää Euroopan unionia ja länttä ruokakriisistä. EU ei ole syypää, vaan syy on pelkästään Venäjän, komissaari sanoi.

Eurooppa-neuvosto otti kantaa ruokaturvaan toukokuun lopulla. Tarvitaan solidaarisuutta haavoittuvia kansoja kohtaa. Lisäksi pitää auttaa partnerimaita lisäämään elintarviketuotantoaan ja parantamaan elintarvikejärjestelmiensä kestävyyttä. On myös helpotettava elintarvikkeiden kauppaa auttamalla Ukrainaa saamaan viljansa maailmanmarkkinoille. Pitää jatkaa kannustusta ruoan raaka-aineiden vapaaseen kauppaan. Komissaarin mukaan EU:n odotetaan olevan johtaja solidaarisuustyössä.

Komissio työskentelee läheisesti jäsenmaiden, YK:n, G7-maiden kanssa ja WTO:ssa. Komissaari kertoi tulleensa aamulla WTO:n ministerikokouksesta ja palaavansa sinne kokouksen jälkeen. Ruokaturva on keskeisesti esillä Genevessä olevassa kokouksessa. EU järjesti myös Ukrainaa koskeneen solidaarisuuskokouksen ministeritasolla 12. kesäkuuta.

Ukrainasta pitää saada vietyä 20 miljoonaa tonnia viime satokauden viljaa, jotta tuleva sato saadaan varastoitua. Solidaarisuuskäytävien toimintaa pitää parantaa. Tärkeää on myös, että Ukrainan Mustan meren satamat saadaan toimimaan. Tätä työtä tekee YK ja Turkki käy neuvotteluja, vaikka on vaikea käsitellä Venäjää luotettavana kumppanina, komissaari totesi.

Komissio on perustanut välitysalustan, jossa Ukrainan ja EU:n kaupalliset toimijat voivat kohdata. Ukrainan tulevan sadon ennustetaan olevan 40-50 prosenttia pienempi kuin viime vuonna. Ukrainan maatalousministeri on toivonut, että avussa siirrytään luontoissuorituksista taloudelliseen apuun. Rahoitusapua tarvitaan varastolaitteisiin ja koneisiin, puutarhatuotannon lisäämiseen, satamien laboratorioihin ja suoraan tukeen pientiloille. Komissio tutkii, mitä se voisi tehdä pienten tilojen tukemiseksi.

Ukrainan sadon pienentyessä on myös katsottava, mitä voidaan tehdä viljan tuonnista riippuvaisten maiden hyväksi esimerkiksi vientiä lisäämällä. Vallinnut kuivuus vaikuttaa joidenkin viljojen satoon EU:ssa. Runsaita sateita ja raekuuroja on ollut useissa jäsenmaissa. Paikoin sade on hyödyttänyt kasvua, mutta toisilla alueilla se on tehnyt tuhoja. Komissio on alentanut viljasatoennustettaan kahdella miljoonalla tonnilla kahtena peräkkäisenä kuukautena. Satoarvio on nyt 293,8 miljoonaa tonnia eli vastaa yhä viime vuoden satoa. Vehnäsatoennusteeseen sääolot eivät ole vaikuttaneet ja sadon odotetaan olevan viime vuoden tasoa.

Öljykasvien sadon komissio arvioi kasvavan merkittävästi, kun ekologiset alat on otettu viljelykäyttöön. Se auttaa markkinaa, kun Ukrainasta tulee öljykasveja aiempaa vähemmän. Viljan vientinäkymät ovat hyvät. Vehnän viennin ennustetaan kasvavan ennätykselliseen 38 miljoonaan tonniin. Kun vehnän lisäksi otetaan huomioon ohran ja maissin vienti, se voi olla jopa 54 miljoonaa tonnia. EU ei voi ruokkia koko maailmaa, mutta voi auttaa osaltaan.

Komissaari totesi, että korkeat tuotantokustannukset aiheuttavat edelleen viljelijöille vaikeuksia. Lisäksi hedelmä- ja vihannessektorilla sekä viinillä vientimahdollisuudet ovat vähentyneet meneillään olevan konfliktin takia. Myös kuluttajat kohtaavat elintarvikkeiden hintojen nousun, joka on yleistä inflaatiota kovempi. Tilanteen kehitystä pitää seurata edelleen tarkasti.

Komissaari pyysi ministereitä ottamaan kantaa siihen, pitäisikö viljelykierron vaatimuksen (GAEC 7) käyttöönottoa siirtää vuodella ja ekologisten alojen (GAEC 8) käyttöä jatkaa vielä vuonna 2023. Sitä on pyytänyt Euroopan parlamentti, sidosryhmät ja asia oli esillä myös toukokuun neuvostossa.

Noin kaksi kolmasosaa jäsenmaista kannatti, että poikkeukset GAEC 7 ja 8 vaatimuksista jatkuisivat vielä vuonna 2023. Päätöksiä tarvitaan nopeasti ennen syyskylvöjen suunnittelua. Jäsenmaat kannattivat solidaarisuuskäytäviä Ukrainan viljan viennin helpottamiseksi. Ministereistä moni kiitti komissiota käyttöön otetuista erilaisista toimenpiteistä kustannusten nousun aiheuttamien tulonmenetysten korvaamiseksi.

Kroatia kertoi myrskyistä, joita seurasivat sateet ja raekuurot. Talojen ja muiden rakennusten katot vaurioituivat, kasvihuoneet ja kasvit vaurioituivat. Tuhoja kärsivät kukat, koriste- ja muut kasvit vihannekset ja viinitarhat. Viemärijärjestelmät kärsivät, oli maanvyörymiä ja teitä vahingoittui. Kroatia toivoi tukea EU:lta ja lisäksi mahdollisuutta valtiontuen käyttöön. Moni jäsenmaa tuki Kroatian pyrkimyksiä ja muutama maa totesi, että myös heillä rakeet olivat aiheuttaneet vahinkoa kasveille.

Suomen mukaan Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäys on sekoittanut maatalousmarkkinat perinpohjaisesti niin EU:ssa kuin kansainvälisesti. Maailmanlaajuinen ruokaturva on heikentynyt, joten tilanne on vakava. Tämä kysymys on noteerattu vahvasti myös Eurooppa-neuvoston päätelmissä parin viikon takaa.

Maatalouden tilanne jatkuu myös Suomessa hyvin vaikeana. Korkeista tuottajahinnoista huolimatta tilanne maatiloilla ei ole parantunut johtuen ennätyskorkeista tuotantopanosten hinnoista. Tilanne kokonaisuudessaan aiheuttaa epävarmuutta viljelijöille nyt, kun heidän pitää pian päättää seuraavan kasvukauden tuotannosta. EU-tasolla on etsittävä keinoja sen varmistamiseksi, että vuoden 2023 kasvukautta varten on saatavilla riittävästi lannoitteita kohtuulliseen hintaan. Suomi tuki komissaarin ehdottamia poikkeuksia GAEC-vaatimuksiin vuodelle 2023.

Ministeri Kurvinen toivoi myös, että CAP:n kansallisten strategiasuunnitelmien hyväksyminen etenee komissiossa nopeasti. Uusien suunnitelmien sisällön varmistuminen toisi myös toivottua vakautta sektorille. Sama viesti oli useimmilla muilla ministereillä.

5. Kertomus EU:n terveys- ja ympäristönormien soveltamisesta unioniin tuotaviin maataloustuotteisiin ja maatalouselintarvikkeisiin (9651/22 9652/22) (Muroma, Hörman)
Komissio esittelee
Keskustelu

Kertomus EU:n terveys- ja ympäristönormien soveltamisesta unioniin tuotaviin maataloustuotteisiin ja maatalouselintarvikkeisiin julkaistiin 3.6.2022. Puheenjohtaja avasi keskustelun toteamalla kertomuksen olevan osa suurempaa terveys- ja ympäristökysymysten edistämisen kokonaisuutta. Tavoitteisiin ei voida päästä, jos korkeammat normit eivät toteudu EU:n ulkopuolella. EU:n terveys- ja ympäristönormien soveltaminen unioniin tuotaviin maataloustuotteisiin ja maatalouselintarvikkeisiin on ollut Ranskan puheenjohtajuuskauden painopistealue. Tausta-asiakirjassa jäsenvaltioille on esitetty kaksi kysymystä keskusteluun:

1) Kertomuksessa todetaan, että maailmanlaajuisella tasolla on välttämätöntä siirtyä kestäviin elintarvikejärjestelmiin ja että tietyt EU:n tuotantostandardit voitaisiin ulottaa koskemaan tuontituotteita noudattaen WTO:n sääntöjä. Mitä aloja (terveys, ympäristö, eläinten hyvinvointi) olisi käsiteltävä ensisijaisesti ja mitkä olisivat tähän sopivimmat keinot (monenväliset, kahdenväliset, yksipuoliset toimet jne.)?

2) Olisiko tarkoituksenmukaista seurata käynnissä olevia ja suunniteltuja toimia, ja jos olisi, missä muodossa?

Komissaari Kyriakides esitteli kertomuksen ja nosti tavoitteiksi monenvälisillä foorumeilla toimimisen, kestävämmät elintarvikejärjestelmät ja ympäristö- ja ilmastohaasteisiin vastaamisen. Hän totesi, että tarvitaan kestävämpiä kauppajärjestelmiä WTO-sääntöjen puitteissa. Kahdenvälisen yhteistyön ja kauppasopimusten suhteen komissio tekee yhteistyötä kumppaneiden kanssa, jotta toiminnasta saadaan kestävämpää. Kahdenväliset kauppasopimukset ovat tärkeitä ja monenvälisillä tasoilla tulee edistyä enemmän. Tilaa tulee jättää myös autonomisille toimille, mutta komissaari korosti monenvälisiä ja kahdenvälisiä keinoja standardien vastaavuuden edistämisessä. Kertomus on yhteydessä Pellolta pöytään –strategiaan. Komissaari totesi, että EU:n tulee olla rohkea ja varmistaa kestävyys.

Komisaari Wojciechowski totesi, että asiasta järjestettiin neljän viikon julkinen kuuleminen, johon saatiin 159 kommenttia. Tämä oli paljon kattavampi määrä kuin vuoden 2020 kuulemisessa koskien kauppapolitiikan tulkintaa. Silloin saatiin 70 kommenttia maatalouselintarvikeketjun toimijoilta. Kuulemisessa saatiin erilaisia reaktioita terveys- ja ympäristönormien soveltamisesta tuontiin. Muut kuin EU-tuottajat ja tukut eivät tukeneet vastaavia standardeja. Kommenteissa tuotiin esiin muun muassa vähemmän kehittyneiden maiden viljelijöiden vaikeudet ottaa näitä standardeja käyttöön.

Kertomus tarjoaa hyvän yleisnäkymän siitä, mitä komissio on tehnyt edistääkseen asiaa. Standardien edistämisessä tarvitaan vielä työtä tulevina vuosina. Kahdenvälisillä sopimuksilla standardien vastaavuus voidaan saavuttaa suoraan, tai sitomalla kauppamyönnytykset siihen, että pidetään kiinni normeista. Normit eivät saa olla syrjiviä, niihin ei tule liittyä protektionismia, eivätkä ne saa haitata kilpailukykyä. Kertomuksella pystytään osoittamaan, että EU:lla on välineitä käytössä, eikä EU jätä kestävyyttä huomiotta.

Keskustelussa jäsenvaltiot pitivät vastavuoroisten terveys- ja ympäristöstandardien edistämistä tärkeänä EU:n tuottajien kilpailukyvyn ja kestävyyden edistämisen kannalta. Useat jäsenvaltiot pitivät sekä ympäristöä, terveyttä että eläinten hyvinvointia tärkeinä. Monet jäsenvaltiot toivat esiin, että toimia tulee arvioida tapauskohtaisesti. Useat jäsenvaltiot pitivät kahdenvälisiä kauppasopimuksia sekä monenvälistä yhteistyötä hyvinä keinoina edistää vastavuoroisuusstandardeja. Kysymykseen toimien seuraamisen keinoista keskustelussa nostettiin muun muassa tiedonvälitys ja vuoropuhelu kauppakumppaneiden kanssa.

Suomi nosti myös esiin monenvälisen yhteistyön ja kahdenväliset kauppasopimukset keinoina korottaa ympäristö-, terveys- ja eläinten hyvinvoinnin standardeja. Tarpeen mukaan olisi tärkeää säilyttää toimenpidevalikoimassa myös autonomiset keinot, mutta tältä osin Suomi painottaa mahdollisten toimien huolellista tapauskohtaista arviointia ottaen huomioon tarkoituksenmukaisuus ja suhteellisuus.

Jäsenvaltiot olivat yhtä mieltä siitä, että vastaavuusstandardien edistämisessä tulee noudattaa WTO:n sääntöjä. Muutama jäsenvaltio toi esiin, että raportissa olisi pitänyt analysoida enemmän mahdollisia vaikutuksia kehitysmaiden vientiin ja sitä, syntyykö konfliktia muiden tavoitteiden osalta. Yksi jäsenvaltio toi esiin, että jatkotoimista olisi hyvä saada ehdotus ja vastaavuusstandardeja tulisi laajentaa aloihin, joissa niiden puute voi haitata EU:n tuotannon kilpailukykyä. Puheenvuoroissa nostettiin esiin myös tarve tehdä tiiviimpää yhteistyötä kehitysmaiden kanssa.

Komissaari Wojciechowski vastasi puheenvuoroihin toteamalla, että kertomus sai hyvän vastaanoton. Komissio on iloinen, että kertomus vastaa odotuksia. Komissaari nosti esiin, että EU on merkittävä viejä; EU:ssa on 60 miljardia kauppaylijäämää. EU ei voi vaatia standardeja, jotka menisivät pidemmälle kuin WTO-säännöt antavat myöden. Komissaari totesi, että EU:n tulisi saada myös muut vakuuttumaan korkeammista standardeista. On erilaisia välineitä edistää vastaavuusstandardeja ja nostaa normien tasoa. Kuluttajat tulee vakuuttaa siitä, että he haluavat ostaa tuotteita, jotka on tuotettu korkeampien standardien mukaisesti.

Korkeammat standardit eivät koske pelkästään terveyttä, vaan myös eläinten hyvinvointia. Komissaari nosti esiin, että eläinten hyvinvointimerkintä on tulossa. Se on hyvä keino edistää korkeatasoisia tuotantostandardeja ja myös vakuuttaa kauppakumppanit niistä. Suuri osa jäsenvaltioista mainitsi puheenvuorossaan kahdenväliset kauppasopimukset. Komissaari sanoi tämän olevan se foorumi tuoda vastaavuusstandardit esiin. Tulee neuvotella kaikin mahdollisin välinein, jotta EU:n viljelijät eivät joudu epäsuotuisaan tilanteeseen.

Komissaari Kyriakides totesi, että on laaja yhteisymmärrys edistää korkeatasoista terveyttä ja hyvinvointia. Asiassa tulee löytää tasapaino sisäisten ja ulkoisten vaatimusten välillä. Komissaari jatkoi, että komissio tulee jatkossa tekemään yhteistyötä käynnissä olevien ja tulevien toimien osalta.

Puheenjohtaja sanoi suurimman osan jäsenvaltioista olleen sitä mieltä, että tulee jatkaa työtä kohti kestäviä ruokajärjestelmiä. Neuvosto on yhtä mieltä siitä, että vastaavuusstandardeissa tulee noudattaa WTO:n sääntöjä ja toimia niiden sisällä. Eläinten hyvinvointi tulee ottaa huomioon erityisesti tulevan lainsäädännön alalla. Monet jäsenvaltiot toivat esiin, että monenväliset keinot olisivat keino edistää vastaavuusstandardeja. Muutamat jäsenvaltiot korostivat kahdenvälistä yhteistyötä. Jotkut ilmaisivat, että autonomiset keinot voivat olla käytettävä väline silloin, kun noudatetaan WTO:n sääntöjä. Maataloustuottajille on suuri haaste yhdistää korkea kestävyyden taso ja säilyttää elintarviketuotanto EU:ssa.

Puheenjohtaja kiitti komissiota kertomuksesta ja totesi kertomuksen olevan vasta lähtökohta. Seuraava puheenjohtajavaltio Tšekki tulee jatkamaan työtä. Puheenjohtaja päätti keskustelun toteamalla, että neuvosto on pannut merkille kertomuksen, käynyt keskustelun muistion pohjalta ja ottanut huomioon komission ja valtuuskuntien esittämät kommentit.

6. Muut asiat

a) Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto (EMKVR): ohjelmasuunnitteluprosessi (9798/22) (Vilhunen, Lampinen)
Komission tiedotusasia

PJ totesi, että uuden rahastokauden asetukset astunevat voimaan heinäkuun puolessa välissä.

Komissaari Sinkevicius kehotti jäsenmaita vauhdittamaan ohjelmiensa valmistelua, sillä ohjelmat tulisi saada hyväksyttyä vielä tänä vuonna, jotta niiden toimeenpanossa päästäisiin ajoissa eteenpäin. Komissaari totesi, että ohjelmien avulla halutaan edistää kalatalouden kehitystä useiden EU:n strategioiden ja tavoitteiden suuntaan (mm. Farm to Fork, biodiversiteetin turvaaminen, ilmastomuutokseen varautuminen, sininen talous, kiertotalous ja vihreä siirtymä). Komissaari painotti että ohjelmien ja niiden rahoituksen avulla alalla tulisi investoida tulevaisuuteen eli mm. digitalisaatioon, riippuvuuden vähentämiseen uusiutumattomista luonnonvaroista sekä kykyyn selviytyä esim. koronan ja Ukrainan sodan kaltaisten tilanteiden aiheuttamista kriiseistä.

Komissaari oli tyytyväinen tähän mennessä saatuihin ohjelmiin ja totesi, että komissio pyrkii tukemaan jäsenvaltioiden ohjelmatyötä. Uudella ohjelmakaudella toimialojen logiikka on erilainen, samoin tukikelpoisuussäädöt; ohjelma on strategisempi, jäsenvaltioilla on huomattavasti enemmän valtaa ohjelmien suunnittelussa ja toimeenpanossa. Ohjelmilla pyritään kehittämään alaa ja sektoria pidemmällä aikavälillä.

Usea jäsenvaltio pyysi komissiota hyväksymään kansalliset ohjelmat mahdollisimman nopeasti. Kalatalousyritysten elvytysrahoitus ja tukikelpoisuus tulee varmistaa vaikkapa useasta

rahoituslähteestä. Myös digitaalista/vihreää siirtymää/sinistä taloutta, kasvua ja innovaatioita painotetiin useassa puheenvuorossa.

b) Asetus maantieteellisistä merkinnöistä (9256/1/22 REV 1) (Muroma)
Puheenjohtajavaltion tilannekatsaus

Puheenjohtaja avasi keskustelun ja kertoi, että maaliskuussa komissio julkaisi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi EU:n maantieteellisiä merkintöjä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Puheenjohtajavaltio Ranska on jakanut jäsenvaltioille edistymisraportin, joka heijastelee työn vaiheita ja keskustelun tuloksia. 9.6. ja 10.6. käydyt keskustelut eivät näy edistymisraportissa.

Asetusehdotusta koskien on esitetty paljon kysymyksiä. Tuottajaryhmiä koskevia huolia tulee selkiyttää siten, että kaikki osapuolet ymmärtävät asian samalla tavalla. Komission ehdotus muuttaa toiminnan vastuu EU:n teollisoikeuksien virasto EUIPO:n hoidettavaksi herätti paljon kysymyksiä ja huolia. Tehtävien delegointi ja rahoitus pitkällä ja lyhyellä aikavälillä olivat asioita, joita jäsenvaltiot halusivat kommentoida.

Komissaari Wojciechowski kertoi, että parlamentin kanssa keskustelut on aloitettu epävirallisella tasolla, jotta ehdotusta voidaan arvioida parlamentin kanssa, ja jotta asetus saadaan toimeenpantua vuoden 2024 alussa. On tärkeä virstanpylväs saada asiasta neuvoston yleisnäkemys vuoden 2022 loppuun mennessä. Jos tässä ei onnistuta, kolmikantaneuvotteluihin jää vain vähän aikaa. Komissaari vahvisti, että komissio on sitoutunut prosessiin ja saa työn viimeisteltyä.

16 valtuuskuntaa käytti asiakohdassa puheenvuoron. Keskustelussa moni jäsenvaltio ilmaisi huolensa hakemusten teknisen käsittelyn siirtämisestä EU:n teollisoikeuksien virasto EUIPOlle. Yksi jäsenvaltio pyysi lisäselvityksiä sen suhteen, miten käsittelyn siirtäminen rahoitetaan. Toinen jäsenvaltio totesi sen olevan epäselvää, miten tehtävien siirto rahoitetaan ja korosti, että kustannukset eivät saa siirtyä yrityksille, jotka hakevat maantieteellisten merkintöjen suojaa. Myös Suomi totesi, että EUIPOlle siirrettävien tehtävien osalta on tärkeää selvittää rahoituskysymys.

Ainakin yksi jäsenvaltio totesi, että tuottajaryhmiä koskevia sääntöjä tulee vielä selkeyttää. Yksi jäsenvaltio nosti esiin huolen uusiin kestävyyskriteereihin ja niiden valvontaan liittyen. Pari jäsenvaltioita kertoi pitävänsä kestävyysmerkintöjen vapaaehtoisuutta hyvänä asiana.

Yksi jäsenvaltio pyysi muutosta asetusehdotuksen tekstiin sen osalta, että todettaisiin, että jäsenvaltiot voisivat pidentää 10 vuoden soveltamisaikaa viidellä vuodella. Tämä koskee väliaikaisia vaikeuksia sen varmistamisessa, että kaikki tuottajat, jotka käyttävät maantieteellisten merkintöjen suojaa tietyllä alueella, täyttävät edellytykset.

Suomi pitää tärkeänä, että uudistuksessa huomioidaan Pellolta pöytään – strategian mukaiset kestävyysnäkökohdat ja rohkaistaan tuottajia sisällyttämään niitä vapaaehtoisesti maantieteellisten merkintöjen kriteereihin. Suomi kannattaa myös tuottajaryhmille ehdotettujen valtuuksien lisäämistä, mutta toi esiin, että asetuksesta tulisi käydä selvästi ilmi, ettei hyväksytyille tuottajaryhmille ehdotetuissa merkintöjen valvontaan ja oikeustoimiin liittyvissä valtuuksissa ole kyse viranomaisvaltuuksista.

Puheenjohtaja päätti keskustelun toteamalla, että vielä on pitkä tie kuljettavana, ennen kuin neuvosto voi hyväksyä kantansa ja aloittaa neuvottelut parlamentin kanssa, jotta voidaan päästä sopimukseen toimielinten välillä. Neuvosto on ottanut asian tiedoksi ja kirjannut komission ja valtuuskuntien kommentit.

c) **Kroatian tasavallan maataloustuotannossa ja tietyillä maaseutualueilla epäsuotuisista sääoloista johtuvat huomattavat vahingot (10012/22) (Kytölä)**
Kroatian valtuuskunnan tiedotusasia

Asia käsiteltiin asiakohdan 4 käsittelyn yhteydessä.

d) **Yhteinen lähestymistapa kasvinsuojeluaineiden kestävää käyttöä koskevan tulevan säädöksen vähennystavoitteisiin (10009/22) (Hörman)**
Viron valtuuskunnan tiedotusasia Bulgarian, Itävallan, Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Unkarin ja Viron valtuuskuntien puolesta

Viro esitteli maaryhmän tukemana ryhmän valmisteleman tausta-asiakirjan, jossa ne esittävät huolia komissiolta odottavasta uudesta kasvinsuojeluasetuksesta.

Komission työohjelman mukaan komission oli tarkoitus maaliskuussa 2022 julkaista säädösehdotus torjunta-aineiden kestävän käytön direktiivin (2009/128/EY) muuttamisesta. Komissio siirsi julkaisun (nyt alustavasti ilmoitettu julkaistavaksi 22.6.), mutta säädösehdotuksesta tuli kiertoon pari vuotanutta versiota. Vuotaneiden versioiden perusteella uusi ehdotus annetaan asetuksena. Ehdotuksen tavoite on Pellolta pöytään- strategiassa ja biodiversiteettistrategiassa määriteltyjen kasvinsuojeluaineita koskevien tavoitteiden saavuttaminen. Voimassa olevan säädöksen tavoite on kasvinsuojeluaineiden käytöstä aiheutuvien riskien vähentäminen, mutta uusi säädös keskittynee kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämiseen.

Tärkeimpänä viestinään jäsenvaltioista koostuva ryhmä haluaa, että komissio huomioi uudessa lainsäädännössä subsidiariteettiperiaatteen ja jäsenvaltioiden väliset erot ja ominaisuudet niiden tavoitellessa strategioiden tavoitteita. Maaryhmä muistuttaa tausta-asiakirjassa myös neuvoston päätelmiä pellolta pöytään strategiasta sekä ruokaturvan varmistamisesta. Lisäksi toivotaan, että indikaattorien pitää olla käytännönläheisiä.

Useat puheenvuoronsa pitäneet maat (19 maata) kiittivät maaryhmää tärkeän asian ottamisesta esille ja valtaosin jakoivat taustapaperissa esitetyt huolet. Puheenvuoroissa korostettiin sitä, että maat ovat sitoutuneita strategioiden mukaisiin yleisiin tavoitteisiin, mutta kansallisissa maakohtaisissa tavoitteissa pitää ottaa huomioon maakohtaiset lähtötilanteet, muut olosuhteet ja jo tehty työ. Komissiolta odotetaan myös vaikuttavuuden arviointia ja sitä, että arvioidaan myös vaikutukset EU:n oman tuotannon ja tuonnin välillä. Kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämiseksi tarvitaan myös vaihtoehtoisten kasvinsuojelumenetelmien kehittämistä.

Suomen puheenvuorossa kiitettiin Viroa ja maaryhmää tärkeiden asioiden nostamisesta esille erityisesti Pellolta pöytään –strategiaan sisältyvien kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämistavoitteiden osalta. Puheenvuorossa pidettiin asiakirjaa arvokkaana lähtökohtana keskustellessamme siitä, miten kasvinsuojeluaineiden kestävän käytön direktiiviä tulisi kehittää kasvinsuojeluaineiden käytöstä aiheutuvia riskien vähentämiseksi.

Kasvinsuojeluaineiden vähentämistavoite tulee ymmärtää EU:n kokonaistavoitteena. Riittävän maataloustuotannon mahdollistamiseksi ja sitä kautta ruokatuvan varmistamiseksi on tärkeä huomioida toisaalta yksittäisen jäsenvaltion kasvinsuojeluaineiden nykyinen käyttö ja toisaalta kasvinsuojelutoimenpiteiden tarve arvioitaessa jäsenvaltion osuutta tavoitteiden saavuttamisessa.
Näin otettaisiin huomioon jäsenvaltioiden erilaiset lähtökohdat ja tilanteet, mitä korostettiin jo lokakuussa 2020 hyväksytyissä neuvoston päätelmissä Pellolta pöytään –strategiasta. Esimerkiksi Suomessa kasvinsuojeluaineiden käyttöä on vähennetty jo kymmenien vuosien ajan ja olemme nyt hyvin alhaisella tasolla. Jäsenmaita ei tulisi rangaista siitä, että ne ovat jo parantaneet tilannetta.

Kansalliset toimintaohjelmat toimivat hyvänä pohjana, kun pyritään kasvinsuojeluaineiden käytöstä aiheutuvien riskien vähentämiseen. Maaryhmän asiakirjassa on hyvin listattu tärkeitä aiheita toimintaohjelmien kehittämisessä. Puheenvuorossa todettiin lisäksi se, että kasvinsuojelutoimenpiteiden tarve ei pysy muuttumana esimerkiksi ilmastonmuutoksen takia. Siksi lainsäädännön on mahdollistettava riittävä joustavuus.

Komissaari Kyriakides totesi vastauspuheenvuorossaan kuulleensa tarkasti esitetyt puheenvuorot ja tausta-asiakirjassa esitetyt näkemykset. Aiheesta on puhuttu eri yhteyksissä erittäin paljon. Komission tavoitteena ei ole kieltää kasvinsuojeluaineiden käyttöä vaan rajoittaa ylikäyttöä. Myönteistä kehitystä on jo tapahtunut, mutta vielä voidaan tilannetta parantaa. Kuluttajat odottavat kasvinsuojeluaineiden käytön vähentämistä ja kunnianhimo on säilytettävä. Komissio vakuuttaa, että maakohtaiset olosuhteet ja jo tehty työ otetaan huomioon, eikä kategorinen ja sama vähentämisvelvoite sovi kaikille. Tavoite on edistää niin ympäristön kuin ihmisten terveyttä. Vaihtoehtojen kehittämistä ja saamista käyttöön tuetaan. Haasteena on, että siirtymä ei aiheuta haittaa tuottajille ja tuotannolle vaan luovutaan epäterveistä käytännöistä. Lisäksi haasteena on se, että muutoksen on tapahduttava nyt heti. Muutoksessa kestävämpään järjestelmään tarvitaan kaikkien panosta.

Puheenjohtaja kiitti jäsenmaita keskustelusta ja totesi aiheen liittyvän myös aikaisemmin keskusteltuun vastavuoroisuuteen EU:n oman tuotannon ja tuonnin välillä. Puheenjohtaja totesi neuvoston ottaneen tiedoksi Viron ja maaryhmän tiedotusasian ja siitä käydyn keskustelun.

e) Afrikkalainen sikarutto: nykytilanne ja näkymät (10015/22) (Hörman)
Komission tiedotusasia

Komissaari Kyriakides esitteli komission tausta-asiakirjan pohjalta tilannekatsauksen afrikkalaisesta sikarutosta (ASF). ASF on sikojen ja villisikojen vakava virustauti, joka lähes aina johtaa sian kuolemaan, mutta se ei tartu ihmiseen. ASF on tällä hetkellä vakavin eläintautiongelma maailmanlaajuisesti. Tauti on lakisääteisesti ja kansainvälisin sopimuksin vastustettava helposti leviävä eläintauti eikä sitä vastaan ole hoitoa eikä rokotetta. Afrikkalainen sikarutto leviää siasta sikaan, sikojen kanssa tekemisessä olleen materiaalin välityksellä ja sianlihatuotteiden välityksellä.

Afrikkalainen sikarutto on levinnyt villisikapopulaatiossa itäisen EU:n alueella vuodesta 2014 lähtien. Vuonna 2020 ASF levisi Saksaan. Hyppäyksenomaisia leviämisiä on ollut aikaisemmin Puolassa ja Saksassa sekä hyppäykset villisikoihin Tšekkiin ja Belgiaan. Tšekin ja Belgian tapaukset on pystytty hävittämän, rintamana leviävää afrikkalaista sikaruttoa ei. Alueella, jossa on afrikkalaista sikaruttoa villisioissa, on satunnaisesti myös tapauksia kotisioissa. Romaniassa kotisikatapauksia on paljon. Afrikkalainen sikarutto uhkaa koko maailman sianlihantuotantoa ja ruokaturvaa. Tauti uhkaa sikataloutta, mutta myös villisikoja, biodiversiteettiä ja ympäristöä. Vuonna 2022 on tullut kolme uutta ASF-pesäkettä villisioissa, Italiassa kaksi ja Saksassa yksi. Tauti leviää villisikojen lisäksi myös ihmisen toiminnan seurauksena.

Komissio totesi katsauksessaan, että komissio tulee käynnistämään kehitysohjelmia rokotteiden saamiseksi, tässä halutaan hyödyntää uusia rokotetekniikoita. Komissio haluaa kehittää jäsenmaiden kokemusten pohjalta ja tuella pitkäjänteisen hallintajärjestelmän villisikapopulaatioiden pitämiseksi kurissa. Erittäin tärkeä osa villisikakantojen ja ASF:n hallinnassa on suuren yleisön ja kaikkien eri toimijoiden tietoisuuden lisääminen, taudin torjunta ei ole pelkästään sikatalouden tehtävä.

Kansainvälinen yhteistyö on erittäin tärkeää kauppakumppaneiden kanssa. Kevään 2022 aikana komissio on työstänyt jäsenmaiden kanssa uudistuksia täytäntöönpanoasetukseen 2021/605 (ns. ASF-asetus). Kyseinen asetus on EU:n regionalisaatiopolitiikan perusta. Sen avulla turvataan ja varmistetaan mahdollisimman häiriötön sianlihan kauppa sisämarkkinoilla. Lisäksi EU käy jatkuvasti

keskusteluita kauppakumppaneidensa kanssa siitä, että ne tunnustaisivat regionalisaation perusteet, eivätkä asettaisi ylimääräisiä kaupanesteitä niille EU:n jäsenmaille, joissa tautia esiintyy.

Lopuksi komissio totesi, että Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan aiheuttaa haasteita myös ASF:n osalta. Tauti voi levitä sotatoimialueilla hallitsemattomasti ja edelleen myös Ukrainan rajanaapureihin. EU pyrkii aktiivisesti tukemaan jäsenmaita ja kolmansia maita taudin torjunnassa.

Komissaari ilmoitti, että ASF:stä järjestetään korkean tason konferenssi Tsekin puheenjohtajuuskaudella 27.9.2022.

Useat puheenvuoronsa pitäneet maat (14 maata) kiittivät komissiota tärkeän ja vakavan asian ottamisesta esille. Puheenvuoroissa korostettiin komission katsauksen mukaisesti, että villisikakantojen hallinta on olennainen tekijä taudin hallinnassa ja tilatason bioturvan ylläpitäminen edellytys taudin siirtymisen estämisessä tiloille. Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää taudin hallinnan kannalta. Lisäksi kansainvälistä yhteistyötä tarvitaan siihen, että taudinesiintyminen ei aiheuttaisi turhia kaupanesteitä ja kauppakumppanit kunnioittavat EU:n alueellistamisperiaatteet. Puheenvuoroissa korostettiin myös yleisen tiedottamisen välttämättömyyttä ja tietoisuuden lisäämistä kaikille sidosryhmille.

Suomen puheenvuorossa kiitettiin tärkeän asian nostamista esille. On tärkeää lisätä julkista tietoisuutta afrikkalaisesta sikarutosta. On myös tärkeää motivoida metsästäjiä, matkustajia ja muita kansalaisia auttamaan afrikkalaisen sikaruton kontrolloimisessa.

Vastauspuheenvuorossaan komissaari Kyriakides kiitti kommenteista ja tiivisti tärkeimmiksi toimiksi villisikakantojen hallinnan sekä kv-yhteistyön alueellistamisperiaatteen kunnioittamiseksi ja viennin varmistamiseksi.

Puheenjohtaja totesi neuvoston ottaneen tiedoksi komission tiedotusasian ja siitä käydyn keskustelun.

Suomen edustajat

Ministeri Kurvinen, erityisavustaja Hakanen, Valonen, Lampinen, Muroma (MMM); Aalto, Hörman, Kytölä, Vilhunen (EUE)

Asiakirjat

Mainittu asiakohdittain.

Liitteet

Viite

Asiasanat	jaosto kalastus (EU 17), jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalous, maatalous- ja kalastusneuvosto, kalastus
Hoitaa	**MMM**
Tiedoksi	ALR, EUE, EVIRA, MAVI, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM